

# ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ: 1876

Βούλευθενάπό τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν.

ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς

Δ' Ὁλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

1895.

Ἐν Ἀθήναις, 29 Ιανουαρίου.

Ἀριθ. 5.

## Α ΔΕΛΦΕΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Tennyson)

Δυὸς ἀδελφάδες εἶμαστε, μὰ πειὸς ὡμορφήτερον μου,  
Πολὺ ὡμορφήτερον ἀπὸ μὲ πᾶν ἡ ἀδελφὴ μου.  
Ἐδῶ μ' ἔν' ἀρχοντόπουλον ἥλθε συντροφευμένη  
Οἱ χάρες τοῦ τὴν μάγεψαν κ' ἔψυγε ἀτιμασμένη.

Στοὺς πύργους καὶ στὶς λαγκαδιὲς ὁ ἄνεμος βογκάει.

Σὰν φλόγα σύνθητη, ἀπέθανε ἡ δύστυχη ἐμπροστά μας  
Πῶς ντρόπιασε τὸ παλαιὸν κι' ἀμόλιντο ὄνομά μας.  
Μερόνυχτα καὶ γιὰ καιρὸν μὲ πεῖσμα μοῦ ἐβουλήθη  
Ν' ἀνάψω φλόγα ἐρωτικὴ στὰ μιστά του στήθη.

Στοὺς πύργους καὶ στὶς λαγκαδιὲς ὁ ἄνεμος μουγκοίζει.

Χορὸς μὰ νύχτα τοῦ ἔδωσα, τὸν κάλεσα μαζύ μού  
Καὶ σὰν τρελὸν τὸν ἔφερα κρυφὰ στὴν κάμαρη μού.  
Δειπνήδαμε κι' ἀφοῦ ἔγειρε μ' ἀγάπη τὸ κεφάλι,  
Στῆς κλίνης μού ἐκοιμήθηκε γλυκὰ τὸ προσκεφάλι.

Στοὺς πύργους καὶ στὶς λαγκαδιὲς ὁ ἄνεμος σφυράει.

Τοῦ κοιμισμένου ἐφίλησα τὰ μάτια τὰ κλεισμένα  
Τὰ δόδινα τὰ μάγουλα στὰ στήθη μου γυριζένα.  
Μ' ὅλο τῆς μαύρης κόλασης τὸ μῆσος τὸν μισοῦσα  
Μὰ καὶ τὴν τόσην του ὡμορφίᾳ ἀπόκρυφ' ἀγαποῦσα.

Στοὺς πύργους καὶ στὶς λαγκαδιὲς ὁ ἄνεμος γογγίζει.

Εἰς τὸ λαμπὸν τὴν ἵπσκην ἀναπνοὴ τοῦ πνίγω  
Καὶ στὴν καρδιὰ τρεῖς μαχαιριές ἀλύπτητα τοῦ ἀνοίγω,  
Τοῦ κεφαλοῦ του τὰ μαλλιά τὸ χέρι μου σπικώνει  
Κι' ὀλανοίχτα τὰ μάτια του στὰ μάτια μου καρφώνει.

Στοὺς πύργους καὶ στὶς λαγκαδιὲς ὁ ἄνεμος βογκάει.

Σ' ἔνα σεντόνι τὸ νεκρὸν τὸ λείψανο διπλόνω  
Κ' ἐμπρός τῆς μάννας του μ' ὁργὴν τὰ πόδια τ' ἀπιθόνω  
Μαγεύει ἀκόμα ἡ ὄψη του κι' ἂς εἶνε πεθαμένος—  
Κ' ἔξω ὁ βορρᾶς φυσομανᾶ στὸν πύργο παγωμένος.

Δ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

τροφικοὺς καὶ κατακοκκίνους μυκτῆρας! Καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν ποικίλον, ὁ ὅποιος ἐκλέγει ἐνδομύχως τὸ προσωπεῖόν του καὶ ὀνειρεύεται δὲ αὐτοῦ θριάμβους ὑπαιθρίους ἡ ὑπὸ στέγην, ὑπάρχει ἄρα γε κανεὶς δὲ ὅποιος νὰ φιλοσοφῇ πρὸ τοῦ ἐλκυστικοῦ θεάματος, πρὸ τῆς παρατάξεως ἐκείνης τῶν ἐμβλημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ὑποκρισίας, πρὸ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐνσωματώσεως τῶν ἀνθλών καὶ ἀσυλληπτῶν προσωπείων, τὰ δόπια ὅλοι μεταχειρίζομεθα καὶ κατατρίβομεν συγκαλλάζοντες,—προσπάντων ὅταν δὲν εἶνε Ἀποκριά;

'Ἄλλοιμονον! Πόσην κατάχρονδις γίνεται τῶν τοιούτων προσωπείων εἰς τὸν καθημερινὸν βίον καὶ πόσῳ εὐρεῖαν μελέτην εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ κάμῃ ἐπ' αὐτῶν! Σᾶς τὴν συνιστῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς. Κατατάσσοντες καὶ περιγράφοντες, θὰ καταρτίσετε συλλογήν, διὰ τὴν δόπιαν ὅλα τὰ ἀθηναϊκὰ καταστήματα, τὰ φημιζόμενα διὰ τὰ παριστάνα προσωπεῖα, θὰ σᾶς ζηλεύσουν. "Αρχίσατε, ἀν θέλετε, ἀπὸ τὰ προσωπεῖα, τὰ δόπια φοροῦν τόρα, ὅσοι σκοπεύουν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς τὰς προσεχεῖς

βουλευτικὰς ἐκλογάς. Ξεύρετε τί εἶνε ὅλον αὐτὸ τὸ κακὸν ποῦ γίνεται, — οἱ ψιθυρίσμοι καὶ αἱ ζητωκραυγαὶ, τὰ ἄρθρα καὶ αἱ δηλώσεις, τὰ πρόγραμματα καὶ αἱ περιοδεῖαι, οἱ συνδυασμοὶ καὶ αἱ ἐνέργειαι, — πᾶν ὅ, τι ὀνομάζεται συνήθως ἐ καὶ ο γι καὶ ιν σις; Τίποτε ἄλλο, παρὰ μία ἐναλλαγὴ προσωπείων, τὰ ὅποια τόσον καλὰ εἰξέγουν νὰ μεταχειρίζωνται οἱ κύριοι αὐτοὶ καὶ διὰ τῶν ὅποιων κατορθόνουν νὰ κρύπτουν μὲν τὰ ἀληθῆ ἐλατήρια τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ ζῆλου των, νὰ παρίστανται δὲ πρὸ τῶν ἐκλογέων, τῶν ἔξαλλων καὶ κατενθουσιασμένων, ως οἱ ἀγνότεροι πατριῶται, οἱ τιμώτεροι πολιτικοί, οἱ αύταπαρντότεροι ἀλτρούσται...

Καὶ ἐκ τῆς πληθύνος αὐτῆς τῶν ὑποψηφίων, ἡ ὅποια παρέχει τόρα τὸ διαδεκαστικότερον θέαμα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἐλλάδος, ἔνα μόνον εἰμπορεῖ νὰ ἔχαιρεσσα μετὰ πάσης βεβαιότητος: Τὸν Γεωργίον Σουρῆν. Δὲν ἡξεύρω ἄν ύπάρχουν καὶ ἄλλοι ὅμοιοι του. 'Αλλ' ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι, ἦν, ὡς λέγεται, θελήσῃ νὰ ἐκτεθῇ βουλευτὶς εἰς τὰ Κύθηρα, ὁ συντάκτης τοῦ Ρωμόν



24 Ιανουαρίου



προσωπεῖον δὲν θὰ φορέσῃ ποτέ. Τὴν ἴδιαν γλῶσσαν, τὴν ώμιδας εἰλικρινῆ καὶ ἀπροσποίητον, θὰ ὑμιλήσῃ καὶ πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του, τὴν ὁποίαν ὡς ποιητής—δημοσιογράφος ὄμιλει πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του. "Λν διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δὲν θὰ διαπρέψῃ ὡς πολιτευόμενος—κατὰ τι θὰ βλαφθῇ; Δὲν ἀρκεῖ εἰς ἔνα ἄνθρωπον νὰ εἶνε ποιητής καὶ μάλιστα τῆς ἀξίας τοῦ Σουρῆ;

Καὶ τι περισσότερον ἀπὸ στίχους ἔκαμψεν εἰς τὴν ζωὴν του ὁ Παράσχος, ὁ ἐθνικός ποιητής, ἀλλὰ καὶ τι περισσότερον θὰ πῆθελεν ἀπὸ τὴν δημοτικότητα, ἀπὸ τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν ἀνέδειξεν ἔτι πλέον ἡ τελευταῖα του ἀσθένεια; Τὴν κλίνην τοῦ πονοῦντος ποιητοῦ περιεστοῖχισαν ὅλοι μὲ παλλούσας καρδίας καὶ δακρυσμένους ὁφθαλμούς, οὐδὲ ὑπῆρξε ψυχὴ ἐλληνική, μὴ ἀναπέμψασα εὐχάς εἰλικρινεῖς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ψάλτου, εἰς τὸ ἄσμα τοῦ ὁποίου ἀνετράφησαν δύο γενεαί. Καὶ ἦτο τόσον ἐπιβλητική ἡ ἐκδηλώσις τῆς κοινῆς αὐτῆς σύμπαθείας καὶ ἀγάπης, ὅστε θὰ ἐσυγχώρει τις καὶ αὐτοὺς τοὺς στίχους, οἱ ὄποιοι ἐδημοσιεύθησαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ εἰς ἀθηναϊκάς ἐφημερίδας. Τούλαχιστον ὁ μακρόθυμος καὶ πολυνέλαιος Θεός, ὁ συγχωρῶν τα πάντα, καὶ αὐτὰς φυίνεται τὰς χασματίας, εἰσήκουσε τῆς δενίσεως τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ ἀπεδίωξε τὸν Θάνατον, τὸν ἐλλογῶντα παρὰ τὴν κλίνην τοῦ βάρδου. Καὶ ἡ ἐλπὶς εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὰς ψυχάς τῶν περὶ αὐτὸν καὶ πορχεῖσαν νὰ ψιθυρίζουν ὅλοι μετὰ χαρᾶς ὅτι πρὸ δὲλιγῶν ἡμερῶν δὲν ἐτόλμων νὰ διανοθῶσιν: «Ο Παράσχος θὰ ζήσῃ!»

Γρ. Ε.

νωνταῖς τυφλῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως δεκταῖς, ὡς μεθηματικὴ ἀξιώματα. Ἰδέαι τοιαῦται, ὅσον μέγεθος ἀληθείας καὶ ἀν περιέχουν, ὅσον ἰσχυρῶς καὶ ἀν παραμερίζουν τὸ πυκνὸν παραπέτασμα, ὑπὸ τὸ ὄποιον κρύπτεται τὸ ἄγνωστον φῶς, δὲν τὸ καταρρίπτουν ὅμως τὸ παραπέτασμα τοῦτο, ὅπισθεν τοῦ ὄποιον παραμένουν ἀκόμη πλεῖστα ὅστα διαφιλονεικούμενα, δυσεξιγνίαστα, ἀνεξερεύνητα. Τοιαῦτα ζητήματα, περίπλοκα καὶ πολύμορφα (ώς εἶνε παρὸ τὸ μὲν καὶ τὸ τῆς γλώσσης) δὲν πρέπει ὡς ἀπλάνα τίθενται καὶ ἀπλῶς νὰ γίνωνται δεκτὰ ἢ νὰ ἀποκρούωνται. Καὶ τοιουτορόπως εἰς τὸν ὑποτιθέμενον ἀνωτέρω συγγραφέα δὲν θὰ ἥτο δύσκολον νὰ ἀντιπαρατηρήσῃ λ. γ. τὰ ἔντονα:

Ἡ ἄκρα καθηρότης καὶ σαφήνεια τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος πρέπει ἀπολύτως καὶ ὡς κανὼν χωρὶς ἔξαρτεσιν νὰ ἐκληρθῇ; Μήπως τὸ ἐλληνικὸν πνεύμα δὲν ἐκδηλούστιν ἔτσι ἵστον σημαντικῶς, ὅσον ἀνομοίως, ὁ Ὁμηρος, ἀλλὰ καὶ ὁ Πίνδαρος, ὁ Σοφοκλῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ Αισχύλος, ὁ Ἀνακρέων, ἀλλὰ καὶ οἱ Ὁρφικοί, ὁ Λουκιανός, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἡράκλειτος; Μήπως τὸ ἐλληνικὸν πνεύμα δὲν πρέπει σφράτερον νὰ κρίνεται ὡς ἐυρύτατος κόσμος καὶ περιεκτικότατος, περικλείων ἐν σπέρματι ἢ ἐν ἀκμῇ πάντα τὰ στοιχεῖα καὶ πᾶσαν διατύπωσιν τοῦ ὥραίου, ἀπὸ τῶν μᾶλλον διαφανῶν καὶ καθηρῶν μέχρι τῶν ἀσαφεστάτων καὶ μυστηριώδεστάτων; Μήπως λ. γ. πρόσωπά τινὰ καὶ πράγματα ἐν τῇ Ὁμηρικῇ ποιήσει, ὡς ἡ Ἐλένη, ὁ Ὄδυσσεύς, ἡ Κίρκη, τὸ νηπενθές, τὸ πλοῖον τῶν Φαιάκων, ὁ κῆπος τοῦ Ἀλκινόου καὶ τόσα ἄλλα, δὲν προστηλούστον νοῦν καὶ δὲν συγκινοῦν τὴν καρδίαν ὅχι δι' ὅσων ἀπλῶς ἐκράζουν μόνον, ἀλλὰ πρὸ παντὸς δι' ὅσων βαθέως ὑπονοοῦν, ὡς ποιητικὴ τουτέστι σύμβολα, καὶ ὅχι ὡς πλάσματα μόνον; Μήπως λ. γ. πρόσωπά τινὰ καὶ πράγματα ἐν τῇ ποιητικῇ φιλοσοφίᾳ Πορφύριος δὲν συνέθεσεν ὀλόκληρον πραγματείαν περὶ τοῦ ἄντρου τῶν νυμφῶν καὶ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας, τῶν ἐν τῇ Ὁδύσσει, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀλληγορικὴν σημασίαν των, ἵκανὴν νὰ ἀπελπίσῃ πάντα ἀμύντον; Μήπως τὸ ἐλληνικὸν πνεύμα δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς πηγὴ ὑπεράνω κειμένη παντὸς λατινισμοῦ καὶ παντὸς γερμανισμοῦ, κατὰ τὰς περιστάσεις διενέμουσα ποικίλως τὰ καθαρὰ νερά της ἐπὶ ταύτης ἡ ἔκεινης τῆς ποιήσεως, ἀρχαιοτέρας ἡ νεωτερας, βορείου, ἡ μεσημβρινῆς, κλασικῆς ἡ ρωμανικῆς; Ἀλλὰ μήπως τὴν καθηρότητα τῶν νερῶν τούτων ἐπαισθητῶς δὲν ἡλοίωσαν τὰ μετ' αὐτῶν ἀναμιγθέντα ὅδετα τοῦ Χριστιανισμοῦ; Μήπως διευκρινίσθησαν ἀνεκλήτως τὰ πνευματικὰ γνωρίσματα τῶν διαφόρων πολιτισμένων λαῶν, μήπως τὰ διακριτικὰ στοιχεῖα τῶν ὀστημέρφαι δὲν καθίστανται μᾶλλον δυσδιάκριτα καθόσον αὔξανει ἡ φυσικὴ καὶ ἡθικὴ μεταξὺ τῶν λαῶν ἐπιμιξία; Μήπως τὸ ζήτημα τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν διαφορῶν τῶν φυλῶν δὲν ἀπασχολεῖ ἀνέκαθεν τὰς ἐρεύνας, καὶ δὲν προ-

καλεῖ καὶ νέα ἐκάστοτε πορίσματα εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τοῦ ἐπιστητοῦ; Μήπως ἡ ἐπιδρασις τῆς φυσικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀτυποστράιρας ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας, ὡς ἰσχυρῶς ἀνομολογεῖται, ἔτσι ἵστον ἰσχυρῶς δὲν ἀμφισθητεῖται; Μήπως ὅτι ὀνομάζεται πολιεύμα δὲν εἴνε τι πολυσύνθετον, καὶ ἐπομένως δυσεξήγητον; Μήπως ἡ ποιήσις καὶ ἡ φιλολογία καθόλου δὲν ἀποτελεῖ ἀρότερον καὶ δύναμιν αὐθύπαρκτον καὶ αὐτοτελῆ, ἡτις ἀναπτύσσεται κατὰ νόμους ἀνεξαρτήτους τῆς ἐπιδράσεως τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου; Μήπως παρὰ τὸ καθόλου πνεύμα μᾶς τινος φυλῆς ἡ φιλολογίας δὲν ἀναπτύσσεται τὸ ἀτομικὸν πνεύμα, ἀντίθεσις καὶ διάψευσις τοῦ καθολικοῦ; Μήπως ὁ ἄνθρωπος, ἀν εἴνε «συνέγεια τῆς φύσεως», ὡς ἀπεκλήθη, ἀλλὰ δὲν εἴνε πολλάκις καὶ ἡ τρόπον τινὰ ὑπερφυσικὴ ἀντιδρασις κατὰ τῆς φύσεως ταύτης; Καὶ τέλος, μήπως αἱ ἀγγλοσαξωνικαὶ φιλολογίαι δὲν ἐπιδεικνύουν ἔξογα ἔξογου σαφηνείας ποιήματα, ὡς ἐπιδεικνύουν αἱ νεολατινικαὶ ἔξογα πάλιν ὑψηλῆς ἀσφείας καλλιτεχνήματα; 'Αλλ' ἀντιπαρατηρήσεις, ἀναπτυξεῖς, καὶ ἀναδρομαὶ τοιαῦται παρέγουν ὑλην ὅχι πρὸ δύο ἀρότρα τῆς «Εἰκ. Ἐστίας», ἀλλὰ πρὸς συγγραφὴν βιβλίου ὄλοκλήρου, εὐλόγως δ' αρότρο τέρερον θὰ ἥδυντο νὰ μοῦ ὑπερβολῆς, ὡς πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἡ ἔνστασις ὅτι ἄλλο ζήτημα οἱ ἔξι ἀντικείμενον καθορισμοὶ καὶ τὰ καλολογικὰ διδάχματα περὶ σαφηνείας καὶ ἀσφείας ἐν τῇ ποιήσει, καὶ ἄλλο ζήτημα αἱ ἐντυπώσεις τῶν ἀναγνωσκόντων ποιήματα, οἱ ὄποιοι, κατὰ γενικὸν κανόνα καὶ συνοπτικάτα, πάνοτι, τι δὲν καταλαμβάνουν, γρακτηρίζουν ὡς ἀσφέδες καὶ ἀποκρούουν ὡς ἀνόητον, μόνον δὲ ὅτι ἐννοοῦν, τὸ ἐγκολποῦνται ὡς σαφὲς καὶ τὸ σέβονται ὡς σοφόν. 'Αλλ' εἴνε τοῦτο λογικόν· Λυδία λίθος τῆς ποιητικῆς ἀξίας εἴνε ἀπολύτως καὶ πάντοτε ἡ ἀντιληφτὶς τοῦ ἀναγνώστου, ἡ ὄποιος κατὰ ἐνεγκάντα τοῖς ἐκατὸν εἴνε κατὰ βάθος καὶ κατὰ πλάτος ἡ ἄκρα ἀντιθεσίς τῆς ἰδέας τοῦ ποιητοῦ; Διὰ τὰς ἀσφείας του, αἱ ὄποιοι σημειωτέον διτοι καὶ πολλάκις πάνοτι ἄλλο εἴνε ἡ ἀσφείαι, πρέπει νὰ προγραφῇ ὁ ποιητὴς ἡ νά δυλοκοπηθῇ ὁ ἀναγνώστης; Καὶ διότι ὁ ὅγλος εὐφραίνεται ἀκούων τοὺς στίχους τοῦ σαφεστάτου Θεοδοσίου, εἴνε διὰ τοῦτο Ὁμηρος ὁ Θεοδοσίου; Καὶ διότι ἄλλης φύσεως ὅχλος, ὁ τῶν στενοκεφάλων, χυδαιότερος τοῦ πρώτου, δὲν καταλαμβάνει γρὺν ἀπὸ τὸν Σέλλευ λ. γ., ὁ Σέλλευ εἴνε ὄμότιμος τοῦ ἀσφεστάτου Ἐξαρχοπούλου; Καὶ ὅμως εἴνε παρατηρημένον διτοι τὸ κοινὸν ἐν γένει, καὶ εἰς κοινωνίας ἀσυγκρίτως περισσότερον τῆς ἰδικῆς μας ἀνεπτυγμένας, ἀν δὲν πειθάληπη πάντοτε τοὺς Θεοδοσίους, ἀλλὰ συνηθέστατα δυσπιστεῖ, καὶ λανθάνουσαν ἀντιπάθειαν τρέφει πρὸς τοὺς Σέλλευ. Κατὰ τῆς τοιαῦτης κτηνωδίας εὐγλώτως διαμαρτύρονται οἱ ποιηταί. Καὶ